

ANA BRATELJEVIĆ

VÝZNAMNÍ HARFISTÉ 20. STOLETÍ

Disertační práce, Praha 2016, počítačový tisk 146 stran

Oponentský posudek

Disertační práce MgA. Any Brateljević má atraktivní téma, které se věnuje nejvýznamnějším harfistům 20. století.

Autorka poměrně přesvědčivě zdůvodňuje svoji motivaci k napsání této práce o šesti harfistech - mužích, jež se zasloužili o rozvoj harfy a harfového umění.

Marcel Tournier, Carlos Salzedo, Marcel Grandjany, Nicanor Zabaleta, Alberto a Victor Salvi posunuli harfové dějiny, interpretační umění, metodu učení, obohatili harfovou literaturu a zejména ovlivnili novodobé vnímání harfy jako sólového nástroje.

Autorka v samotném úvodu vysvětluje používání harfy do 18. století jen jako doprovodného nástroje. S rozvojem technické revoluce v 19. století zdůvodňuje stále vzrůstající zájem a oblibu o hru na harfu. Už byl sice vynalezen dvouzářezový pedálový systém, ale repertoár byl velmi omezený.

Mohu dodat, že jde o zdařilý pokus při poznávání vývoje harfy ve 20. století, kdy si postupně vybojovala rovnoprávné místo na koncertních pódiiích a začala být stále více zajímavější svými modulačními schopnostmi i pro skladatele.

Autorka se v prvních pěti kapitolách své disertační práce vcelku přehledně věnuje jednotlivým harfistům. Nejdříve popisuje sled životních událostí, postupně přechází k formování jejich osobnosti, tvůrčím a inspiračním procesům, koncertní, pedagogické, skladatelské nebo inovátorské činnosti. Každému autorovi je vymezený stejný prostor, takže nenastává disproporční nevyváženost mezi jednotlivými kapitolami. Míra hloubky bádání vychází z použití dostupné literatury, dochovaných materiálů, vydaných nebo soukromých pamětí a rozhovorů.

Přístup A. Brateljević k jednotlivým harfistům je specifický, především z vlastního interpretačního hlediska, což je v naprostém souladu se zaměřením doktorantského studia.

Ve své práci se záměrně zabývá podrobnou analýzou jediné skladby od M. Tourniera, který byl sice autorem miniaturních skladeb, ale napsal Sonatinu op. 30 (Allegrement-Calme et espressif-Fievreusement), která patří k pilířům harfové literatury, často bývá zařazena jako povinná skladba na harfových soutěžích (je velmi náročná, hráč ukáže své hudební a technické schopnosti).

Podrobná analýza Sonatiny op. 30 je ovlivněna dokonalou interpretační znalostí autorky. Pečlivě je zde vypracované schéma a notové ukázky. Rozbor metrický, modulační a periodický je natolik složitý, že hráč musí mít dobré znalosti, aby se orientoval ve složité struktuře a vše si pečlivě zapamatoval. Samozřejmě posluchač je často unešen jen hudbou a samotným provedením skladby, nelze si představit, že při poslechu bude analyzovat skladbu....

V této disertační práci považuji za velmi zajímavé rozhovory i s předními umělci své doby (E. Fontan-Binoche, J. Loman, D. Platilová, I. Moretón-Aschel), kteří přímo zažili výuku svých profesorů a jejich vzpomínky nám mohou přiblížit jejich metody a rozdíly v učení.

Zdařilý výběr dobových fotografií nám dává možnost poznat, jak harfisté vypadali a na jaké nástroje hráli (vzácná vzpomínka).

V poslední kapitole dochází ke srovnání kompozičního stylu Tourniera, Salzeda, Grandjanyho a porovnání pedagogického přístupu ke svým studentům (Tournier, Salzedo, Grandjany a Zabaleta).

Odlišná cesta nastala v rodině Salvi. Alberto se věnoval výhradně sólové dráze a Victor stavbě nástrojů (založil světoznámou firmu Salvi na výrobu harf) a též založil Nadaci Viktor Salvi, která podporuje vzdělávací projekty a soutěže.

Důležitý fakt je, že i přes odlišné životní cesty a osudy měli všichni harfisté zájem posunout harfové umění dál a prosadit harfu jako sólový nástroj, zdokonalit metodu učení a interpretaci skladeb, rozšířit zájem o tento královský nástroj.

Budoucí generace by si měla vážit velkého bohatství a odkazu této vzácné generace harfistů a pokračovat v jejich umělecké a harfové cestě.

Disertační práce po stránce jazykové a stylistické nemá žádné závažné nedostatky, jazyk je celkem čtivý a srozumitelný. Musíme brát ohled na autorku, která nepsala tuto práci ve svém rodném jazyce. Pro případ publikování v českém jazyce bych doporučila odstranit různé překlepy, zkontrolovat pečlivě interpunkci, háčky, čárky, rozdělení slov na konci řádků a sjednotit uvádění celých jmen a příjmení, též psát názvosloví v originálním jazyce.

Disertační práce začíná až na straně 10. a analýza Sonatiny op. 30, seznam použité literatury a přílohy jsou obdivuhodně zdokumentované, ale zabírají mnoho stran. Doporučila bych doplnit u každého autora notové ukázky (Grandjany, Salzedo, Zabaleta), jak upravovali originální skladby nebo příklady moderního označení v notách pro lepší představu jejich skladatelské činnosti. atd.

Pro diskuzi při obhajobě:

Proč si vybrala jen harfisty muže? Z jakých zdrojů čerpala informace pro disertační práci, k jakému poznání a závěru při bádání došla. Kdo je pokračovatelem jejich metod?

Které skladby hraje nejraději, kterého skladatele zařazuje do svých koncertů, které oblíbené skladby preferuje? Proč si zvolila na svých doktorandských koncertech skladby jiných autorů, kromě zajímavé přednášky a koncertu z děl M. Tourniera.

Hodnocení disertační práce:

Disertační práce A. Brateljević „Významní harfisté 20. století“ odpovídá nárokům kladeným na teoretickou práci tohoto druhu. Mohu konstatovat, že autorka v ní prokázala dobré znalosti, schopnost se vypořádat s nelehkým úkolem sestavit ucelený dokument o harfistech 20. století.

Velmi oceňuji a doporučuji, aby posuzovaný spis byl přijat k obhajobě.

V Praze dne 26. 5. 2016

Mgr. Hana Müllerová

Mgr. Hana Müllerová

Oponentský posudek

Koncert – přednáška MgA. Any Brateljević o Marcelu Tournierovi, který se konal dne 16. 12. 2013 v Galerii HAMU (Praha).

Ana Brateljević zvolila pro svůj koncert – přednášku výběr ze skladeb Marcela Tourniera, významného harfisty, pedagoga a skladatele 20. století.

V úvodu zazněla komorní skladba *Deux préludes romantiques* pro housle a harfu, kde se Ana představila jako citlivý komorní hráč.

Následovala skladba *Vers la source dans le bois*, provedená velmi zdařile a s nadhledem.

Etuda *Au matine* vyžaduje vnímání harfy jako nástroje s bohatými barevnými možnostmi, což se Aně velmi podařilo.

Gradace koncertu pokračovala v provedení krátké, ale krásné skladby *Lolita la danseuse*.

V závěru koncertu zazněly dvě virtuózní skladby *Jazz-Band* a *Féerie*, které již vyžadují od hráče dobré technické předpoklady a hudební citění. Vyrovnaná technika, dynamická linie a výrazová jistota výkonu byla velmi přesvědčivá.

Gratuluji k výkonu.

V Praze dne 26. 5. 2016

Mgr. Hana Müllerová

Mgr. Hana Müllerová

Oponentský posudek

Doktorantský koncert Any Brateljević, který se konal 28. 5. 2013 v Sále Martinů, HAMU v Praze.

Na programu zazněly skladby W. A. Mozarta, B. Brittena, T. Mayuzumi a G. Faurého.

Ana Brateljević si pro svůj koncert zvolila stylově odlišné a náročné skladby, ve kterých se představila jako výborný sólový i komorní hráč.

V samotném úvodu zazněl klasický *Koncert C dur, K 299* W. A. Mozarta pro flétnu a harfu s doprovodem klavíru. Provedení bylo zdařilé po stránce tempové, občas nepřesné navazování a nesouhra s flétnou, dynamická nevyváženost. Flétnistka Lucia Pošvancová měla intonační výkyvy a klavíristka Tatiana Brizhaneva mohla v doprovodných pasážích ubrat na dynamice.

Následovala skladba anglického autora Benjamin Brittena – *Suite op. 83. Overture-Toccata-Nocturne-Fugue-Hymn(St. Denio)*, každou část se podařilo Aně výrazově a dynamicky odlišit a vytvořit jinou náladu.

Česká premiéra Toshio Mayuzumi – *Rokudan* byla šťastně zvoleným dílem, použitá technika glissů pedálem, klepání, opakovaných tónů nám přiblížily zvuky tradičních japonských nástrojů, krásné a vkusné provedení, které mne velmi zaujalo.

Závěrečná skladba francouzského skladatele Gabriela Faurého *Impromptu op. 86* byla opravdovým vrcholem koncertu. Skladba je velmi náročná jak technicky tak i po hudební stránce ji není snadné sjednotit, což se Aně Brateljević povedlo a přesvědčila o svém harfovém interpretačním umění.

V Praze dne 26. 5. 2016

Mgr. Hana Müllerová

Oponentský posudek

Doktorantský koncert MgA. Any Brateljević, který se konal 12.6.2014 v Sále Martinů, HAMU v Praze.

Na programu zazněly skladby autorů různých stylových období G. F. Händela, W. A. Mozarta, M. Mchedlova, B. Smetany a J. Rodriga. Tyto skladby nejsou původně napsané pro harfu, ale harfisté- skladatelé nebo interpreti je upravili.

G. F. Händel – úprava M. Grandjany - *Preludium a Toccata*

Úvodní skladba koncertu původně napsaná pro varhany byla zahraná stylově, ale poněkud opatrně, tempo Toccaty vyznělo jako dobré prstové cvičení na rozehrání, dynamické rozdíly vyzněly jen v Preludiu.

Dále zazněla 1. věta Allegro ze *Sonáty F Dur KV 332* pro klavír od W. A. Mozarta, upravená světoznámou harfistkou M. L. Ryan-Forrero. Můžeme ocenit čistotu techniky a výrazu, klidnější tempo, které při poslechu neruší.

Následovala skladba ruského autora M. Mchedlova - *Variace na Paganiniho téma*, velmi kontrastní a zajímavá skladba, ve které ukázala Ana svoje dynamické, tempové, výrazové možnosti. Každá variace čeká na svého hráče, který si může pohrát s detaily.

Ana zařadila do svého programu velmi oblíbenou úpravu českého harfového virtuosa H. Trnečka - *Vltava* - rozložené akordy, arpeggia, stupnice a pasáže mohou navodit tok řeky a pohrávat si se zvukomalebnou hudbou. Očekávala jsem na konci skladby víc energie a zvuku, ale možná chyběly síly dotáhnout gradaci skladby až do konce.

Na závěr doktorantského koncertu si Ana vybrala španělského autora J. Rodriga - *Concierto de Aranjuez*, původně napsaný pro kytaru a orchestr, který upravil N. Zabaleta - jeden z nejvýraznějších harfistů 20. století. Úprava pro harfu a klavír je zdařilá, ale často není harfa slyšet. Nadchla mne druhá věta, kde Ana předvedla skvělou ornamentiku, hudební projev a pochopení španělských rytmů.

Tento závěrečný koncert zahrála bravurně a s nadhledem.

Ráda bych konstatovala, že příprava Any Brateljević na doktorantské koncerty byly velmi pečlivé a bylo mi potěšením si je poslechnout.

V Praze dne 26.5.2016

Mgr. Hana Müllerová

Mgr. Hana Müllerová